

سلسلہ دروس خارج

اصول فقہ

استاد پیدہ حسن خمینی

موضوع: تعریف علم اصول

جلسہ:

۴۹

تاریخ:

۱۹ / ۱۰ / ۱۴

تعريف
حضرت امام

القواعد الآلية التي يمكن ان تقع كبرى استنتاج الاحكام الكلية الالهية او الوظيفة العملية

نکته ۱۲

گاهی، حکم شرعی است

گاهی، نیز وظیفه عملی است

اشاره به نتایج
قیاس های فقهی

مشهور تنها از واژه «احکام شرعیہ فرعیہ»

دو نکته

مرحوم آخوند، از عبارت «الاحکام او التی ینتهی الیه فی مقام العمل» استفاده کرده است

سوال : چرا مرحوم آخوند، از عبارت مشهور دست کشیده است؟

«واقع نما» هستند

(در صدد هستند حکم واقعی خدا را معلوم سازند)

شامل «قطع و امارات»

«حیرت زدا» هستند

(یعنی اصلاً نمی گویند حکم واقعی الهی چیست بلکه در مقام عمل، مشکل شما را حل می کنند)

اصول عملیه

احکام فقهی
دو دسته اند

برخی حکم ظاهری هستند (طبق نظر مرحوم آخوند)

برخی حکم ظاهری نیستند (مانند برائت عقلی = صرفاً تجویز عقلی می کند)

اصول
عملیه

تعريف مرحوم آخوند :

« صناعة يعرف بها القواعد التي يمكن أن تقع في طريق استنباط الأحكام أو التي ينتهي إليها في مقام العمل بناء على أن مسألة حجية الظن على الحكومة و مسائل الأصول العملية في الشبهات الحكمية من الأصول.»

حکم فقهی ثابت نمی
کنند:

این شیء نمی دانم حرام
است یا خیر؟

+

هرچه نمی دانم حرام
است، تکلیفی ندارم

=

پس تکلیفی ندارم

ادله ای که اصول عملیه را ثابت می کند حکم
واقعی را معلوم نمی کند بلکه صرفاً در مقام عمل
به کار می آیند

تعبیر «الأصول العملية في الشبهات الحكمية» کامل
نیست

لفظ «ما ينتهي اليه في مقام العمل» شامل تمام
فتاوی مجتهد که به مقام عمل منتهی می شود، می
باشد (مرحوم ایروانی)

کلام مرحوم
آخوند:

بررسی کلام
مرحوم
آخوند

ما می گوئیم:

اشکال حضرت امام
به مرحوم آخوند

مقدمه :

مقدمات انسداد

۱. علم اجمالی داریم که شارع احکامی را متوجه ما کرده است

۲. نمی توانیم به همه آنها علم پیدا کنیم

۳. همانند بهائم نمی توانیم هیچ کدام را انجام ندهیم

۴. انجام دادن همه اطراف اجمالی هم باعث عسر و حرج می شود

۵. ترجیح موهومات و مشکوکات بر مظنونات، ترجیح مرجوح است

سوال :

اگر مطلق احکام ظنی حجت است، آیا :

شارع این حجیت را جعل کرده است = کشف

یا عقل حاکم به این حجیت است = حکومت

توضیح کلام مرحوم شوشتري

اگر معنای حکومت (یعنی وجوب عمل بر

طبق ظن) باشد:

حرمت شربِ توتون، مظنون است

+ هر چه مظنون است «يجب العمل علی

طبقه عقلاً»

= حرمتِ شربِ توتون، «يجب العمل علی

طبقه عقلاً»

(= در این صورت از امارات عقلیه می

شود)

قیاسی که «ظن به حکم شرعی» کبری

قرار می گیرد:

حرمت شربِ توتون، مظنون است

+ هر چه مظنون است، حجت است عقلاً

= حرمتِ شربِ توتون، حجت است

پس: «حجیت ظن علی الحکومة» ربطی به «ینتهی فی مقام العمل» ندارد

ج: اشاره بعضی از اصولیون به تعریف ترکیبی آخوند با «یک لفظ»

مرحوم حائری

«علم الاصول .. لكشف حال الاحكام الواقعية»

استفاده از لفظ «حال»

مرحوم عراقی

«القواعد الواقعة في طريق الوظائف العملية»

استفاده از لفظ

«وظائف»

شهید خمینی

«القواعد التي يمكن ان يحتج بها على الوظائف الثابتة»

نظرات

تقسیم شهید خمینی



هر کدام از این
هشت صورت:
یا عزیزت
هستند
یا رخصت
هستند